

Demokrati opgaver, øvelser og quizzer

Demokratiets rødder

Demokratiets rødder
Ca. 510 – 46 f. kr.

Beskrivelse:

I de antikke græske bystater, særligt Athen, blev tyranni afløst af en form for demokrati. Demokrati blev af nogle borgere opfattet som nærmest guddommeligt. Og det skete, at man ofrede til gudinden "Demokratia". Andre mente, at demokrati som styreform aldrig ville føre til noget godt. Filosofen Platon var fx meget skeptisk. I Athen diskuterede de ivrigt, hvem der skulle styre, hvad de skulle styre og hvordan de skulle styre. Det antikke demokrati var helt anderledes, end vores moderne demokrati. I Athen havde voksne mænd over 20 år visse demokratiske rettigheder, men kun hvis de var af ægte athensk oprindelse. Var man kvinde, født uden for Athen eller slave, havde man ikke mange rettigheder og kunne ikke stemme. Var man stemmeberettiget borger i Athen, blev det anset som en pligt at deltage i demokratiet, ikke kun en ret. Borgerne deltog i massemøder på torvet og kunne der stemme direkte om alle mulige ting og sager. Læs kap. 1 i Demokratikanoen.

Opgaver og roller:

Demokrati er en styreform, men gennem historien har lande og områder haft forskellige former for demokrati. Groft sagt kan demokratiformerne deles i to hovedtyper: Konkurrencedemokrati og deltagelsesdemokrati. Og derunder hører flere former. Har I styr på formerne? Ellers er det vist på tide at få det....

Undersøg disse former og beskriv dem kort. Forskelle og ligheder:

- Direkte demokrati
- Repræsentativt demokrati

GUIDE: Del jer gerne i gruppen og undersøg hver jeres former. Forklar hinanden, hvad demokratiformerne er, og hvad de går ud på. I kan bruge internettets søgemaskine ved at søge direkte på ordene, og I kan fx bruge disse links:

www.studieportalen.dk

www.emu.dk

- 1) Demokrati dækker altså ikke bare over en styreform, men flere styreformer. Men hvad betyder ordet? Og hvor stammer ordet fra? Lav en note.
- 2) Roller: I kan nu vælge mellem flg. roller: **En slave. En kvinde eller en stemmeberettiget borger fra det antikke Athen.** Der må gerne være flere med samme rolle. I skal nu lege, at I står på Torvet I Athen i 495 f. Kr. og skal overbevise

de andre om det smarte ved at enten at få stemmeret, som kvinde eller slave. Eller at bevare systemet som det er. Brug 5-10 minutter på at forberede jeres forsvarstale hver især, inden I sætter diskussionen i gang.

Quiz

Marker hvilke udsagn, der er rigtige

Nu er det tid til at frigive lidt kemiske substanser og bruge hjernecellerne og hukommelsens tre afdelinger...er I klar til at huske og tænke logisk uden at bruge hjælpemidler?

1. Repræsentativt demokrati er den mest anvendte form for demokrati i Europa i dag?
2. Direkte demokrati er den mest anvendte form for demokrati i Europa i dag?
3. Særlige kvinder havde stemmeret i det antikke Athen?
4. Athens torv kaldtes Angora?

Lighedstanken

Lighedstanken

Ca. 4 f. kr. – 67 e. kr.

Tanken bygger på den ide, at alle borgere/mennesker er født lige, med de samme rettigheder, muligheder og pligter. Og det siges, at i troen på Kristus er alle mennesker lige over for Gud. Begrebet bruges i mange forskellige sammenhænge i vores moderne verden, men tidligere i historien har tanken om lighed været absolut utænkelig for de fleste mennesker. Modsat nu, hvor det til stadighed diskuteres, om vi mennesker virkelig er født lige, og om vi virkelig har de samme muligheder for at forfølge vores drømme og ønsker til vores eget liv. Læs. Kap. 2 i Demokratikanoen.

Opgaver og roller

- 1) På jeres vej gennem demokratiets historie falder I over denne beskrivelse af lighedstanken. Den må I simpelthen reagere på ved at skrive et læserbrev, hvor I gør rede for jeres opfattelse af ordet og jeres holdning til lighedstanken.

Læs beskrivelsen

[http://www.denstoredanske.dk/Samfund, jura og politik/Filosofi/Filosofiske begreber og fagudtryk/lighedstanken](http://www.denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Filosofi/Filosofiske_begreber_og_fagudtryk/lighedstanken)

I skal herefter forestille jer at være en læserbrevsskribent, som gerne vil have en debat i gang blandt andre unge. Giv læserbrevet titlen: "Er vi alle virkelig lige fra fødsel til død?"

- 2) Sæt læserbrevet flot op. Ret stave- og grammatikfejl. Undersøg så i hvilket medie, det vil være smart at sætte læserbrevet i, hvis andre unge let skal få øje på det. Kopier læserbrevet og hæng det op i klassen, udgiv det på intra eller på andre fælles platforme.

Quiz

Marker hvilke udsagn, der er rigtige

I har da helt klart styr på lighedstanken, eller???

1. Paulus var oprindelig tyrkisk og islamist?
2. Galaterbrevet blev formentlig skrevet af Paulus?
3. Lighedstanken handler bl.a. om, at vi alle er lige for loven?

Magna Carta og Bill of Rights. Jyske Lov og Erik Klippings håndfæstning

Magna Carta og Bill of Rights, Jyske Lov og Erik Klippings håndfæstning
1215   1689   1241   1282

Beskrivelse:

- Magna Carta, latin for "Det Store Brev". Det er fællesbetegnelsen for dokumenter, som den engelske kong John uden Land blev presset af stormændene til at underskrive 15. juni 1215.
- Bill of Rights er den engelske rettighedserklæring, som blev til lov og gav det engelske parlament visse frihedsrettigheder.
- Jyske Lov blev givet af den danske kong Valdemar II Sejr i Vordingborg, 1241. "Med lov skal land bygges", sådan indledes loven, som kan ses som en slags pagt mellem hersker og folket.
- Erik Klippings håndfæstning blev vedtaget i Nyborg i 1282 og er en udvikling af Jyske Lov. Den viste sig at være af stor betydning for vejen mod demokrati. Læs kap. 3 og 4 i Demokratikanoen.

Opgave og roller:

1. For nu ikke at hænge fast i middelalderens sorte mudder på jeres rejse, så må I først finde ud af, hvor I befinder jer. Få fat på et kort og find Vordingborg og siden Nyborg. Er der en særlig grund til, at kongerne var i disse byer?

2. Roller: En af jer er nu en støvet historielærer, der skal prøve at gøre et historisk emne spændende for unge elever. Løs nedenstående opgave i fællesskab, vælg en af jer som lærer og dramatiser en undervisning i dette. Hvordan formidles det på en sjov og interessant måde?

"I middelalderen rejste man ikke sådan lige rundt i hele verden og hørte ikke meget om, hvad der foregik andre steder. Men alligevel skete mange af de samme ting forskellige steder i verden, på samme tid. Undersøg og beskriv, hvilken sammenhæng der er mellem Magna Carta, Bill of Rights, Jyske Lov og Klippings håndfæstning. Har Jyske Lov og håndfæstningen noget med det danske demokrati at gøre?"

Quiz:

Marker hvilke udsagn, der er rigtige

1. Magna Carta var et dokument, som talte kongens sag?
2. Magna Carta var et dokument, som var med til at lægge grunden for det engelske parlament?
3. Jyske Lov blev givet af Erik Klipping?
4. Jyske Lov fratog herskeren ansvaret over for folket?

John Locke

John Locke
(1632-1704)

Beskrivelse:

John Locke var englænder og præget af oplysningstidens tendenser. Han har som filosof haft stor betydning for senere politisk og demokratisk tænkning, herunder for fremtidige grundlove og for politisk filosofi. Han interesserede sig meget for erkendelsesteori og mente bl.a., at menneskets sind fra fødslen var som en tom tavle. (tabula rasa)

John Locke var af den overbevisning, at samfundet er frit og frivilligt, at mennesket derfor ikke er "født" som medlem af en kirke eller en religion. Han argumenterede for, at mennesket grundlæggende har ret til at handle frit.

Han skrev bøger, han agiterede og blandede sig i samfundsdebatten, også selvom mange slet ikke var enige med ham.

Læs mere i kap. 8 i Demokratikanoen.

Opgaver og roller:

Nyheds- og reportagejournalistik kan vise sig afgørende for demokratiet. I skal på jeres rejse arbejde som en redaktion på et magasin, som formidler væsentligt stof om politik og demokrati.

1. Find flere informationer om John Locke og lav fx en wiki om John Locke.

Følg vejledningen og bliv klogere på, hvad en wiki er:

<http://www.emu.dk/tema/web2/wiki/provselv.html>

<http://wikiworkshopen.wikispaces.com/Hvad+er+en+wiki%3F>

I kan også løse opgaven ved at lave en lille informationsfolder, eller en artikel om Locke, hans liv og arbejde. Og hans betydning for demokratiet og andre filosoffer.

Beskriv bl.a. Lockes grundsynspunkter. Find og giv eksempler på, hvordan man kan se, at Lockes tanker og værker har haft en stor betydning for det moderne demokrati.

Quiz

Marker hvilke udsagn, der er rigtige

1. John Lockes mente, at gud alene bestemte og herefter var det menneskene?
2. John Lockes tanker nåede aldrig at inspirere andre filosoffer eller politiske tænkere, bl.a. fordi, han aldrig udgav noget på skrift?
3. Locke var kendt for at være meget tolerant for sin tid, men han tolererede ikke fuldt ud katolikker og ateister?

Oplysningstiden

Oplysningstiden

Ca. 1680 – 1780

Beskrivelse:

Oplysningstiden var en farverig og broget periode i Europas historie. Tanker om en ny fordeling af magten og et nyt politisk system banede vejen til en formulering af demokrati. Folk begyndte at kræve "rettigheder" og del i magten. Det blev derfor vanskeligt for de enevældige og egenrådige konger og regenter at fastholde deres position.

Tiden er præget af diskussioner mellem religion og videnskab, mellem menneske og fornuft osv. Filosoffer berigede verden med deres forestillinger og store tanker om fornuft, frihed og

tolerance og videnskaben supplerede med et nyt verdensbillede, som bl.a. gjorde op med det traditionelle gudsbillede.

Læs mere i demokratikanoen, kap. 9, 10 og 1.

Opgave og roller:

Undersøg først begrebet "oplysning". Hvad betyder ordet egentlig?

Timetravel: (brug mobil, iPad og/eller pc)

- Gå i arkiverne og bliv klogere på oplysningstidens store tænkere, politikere og videnskabsfolk. Vælg to væsentlige personer fra oplysningstidens Europa og Danmark, som, I mener, andre burde kende mere til.
- Forestil jer, at I er landet i oplysningstiden. Lav et kort interview med de to. Det skal bl.a. handle om demokratiske tanker og processer i Danmark og Europa.
- Hvad vil I spørge personerne om? Hvad kunne have være vigtigt for borgere at vide på det tidspunkt?
- Formuler spørgsmålene og lav interviewet. Optag det som lydfil eller som film, så det kan afspilles for resten af klassen.

Quiz

Marker hvilke udsagn, der er rigtige

1. Samfundsforskeren, Charles de Montesquieu, betragtede demokratiet som den eneste rigtige styreform?
2. Filosoffen, Jean-Jacques Rousseau, peger på en række demokratiske spilleregler, som kunne gælde for borgerne?
3. Oplysningsfilosofferne håbede på, at oplysning ville frigøre menneskeheden fra gamle fordomme og overtro?

Statsborgerskab og medborgerskab

Statsborgerskab og medborgerskab
1776 – 1788

Beskrivelse:

Danmark er ikke revolutionernes højborg, men i 1776 skete der alligevel en form for revolution, som fik betydning for folk i det danske rige. Det skete med Forordningen om Indføds-Retten. For første gang taler man om **statens borgere**, og det var nyt. Formålet var

bl.a. at holde bedre sammen på riget, som dengang også omfattede Norge og Holsten og forene holstenere, nordmænd og danskere i et borgerfællesskab.

Et andet ord, som herefter sneg sig ind i danskernes bevidsthed var ordet; Medborgerskab. I kølvandet på alt dette fulgte senere en ny forordning, som ophævede stavnsbåndet og frigjorde bønderne fra godsejerne. Læs mere i Demokratikanoen, kap. 13.

Opgaver og roller:

1. Undersøg: "Hvad er statsborgerskab?" "Hvad er indfødsret?" og "Hvordan kan jeg blive dansk statsborger?"

Tjek:

<http://www.nyidanmark.dk/da-dk/>

www.statsborger.dk/

Roller: I kan være studerende, flygtning, au-pair, turist, praktikant, m.v.

I kommer alle fra et forskelligt land i verden og søger et form for ophold i Danmark. Lad jer guide gennem www.nyidanmark.dk og prøv at finde ud af, hvordan I ansøger om indrejse og ophold i Danmark, og hvilke krav der stilles? Er der fx forskel på, hvordan I ansøger, og om I skal ansøge? Spiller det en rolle, hvorfra i verden I kommer? Og hvad der er årsagen til jeres ansøgning?

2. Hvad er medborgerskab?

Medborgerskab handler grundlæggende om, at alle borgere er fuldgyldige og ligeværdige medlemmer af samfundsfællesskabet.

Medborgerskab kan vurderes ud fra tre dimensioner:

- **Rettigheder og pligter:** Er alle borgere omfattet af de samme grundlæggende rettigheder og pligter?
- **Deltagelse:** Deltager borgerne i samfundslivet i bred forstand?
- **Identitet og tilhørsforhold:** Føler borgerne sig som en del af fællesskabet?

Hvad betyder det helt konkret? Og gælder det for jer? Diskuter.

Kilde: http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/A47EB64B-7C22-47A5-AD61-A01E3E0FCCD3/0/medborgerskab_i_danmark_2011.pdf

Quiz

Marker hvilke udsagn, der er rigtige

1. Der blev indført demokrati i Danmark i slutningen af 1700-tallet?
2. Tyge Rothe brød sig meget lidt om indfødsretten?

3. Den nye status som statsborger hænger sammen med fremvæksten af en ny identitet som medborger?

Trykkefrihed og samfundsdebat

Trykkefrihed og samfundsdebat

1770 – 1799

Beskrivelse:

I visse dele af verden kæmper folk endnu den dag i dag for at kunne skrive og ytre sig frit. Pressen er ikke fri, men underlagt magthavernes censur, og det kan være med livet som indsats, at folk tør begynde en samfundsdebat. Også danskerne var tidligere underlagt streng censur. Der var ikke ytringsfrihed under enevælden. Oplysningstidens strømninger betød dog, at der gradvist blev indført langt friere forhold for folket i både Danmark og i andre dele af Europa. Og det gav fritænkere mulighed for at publicere deres ideer og få dem spredt til andre interesserede i verden. Læs mere i Demokratikanoen, kap. 14.

Opgaver og roller:

Gennem Danmarks og Europas historie har folks demokratiske rettigheder, og med det også ytringsfriheden, flere gange været sat under pres.

1. Find og giv to-tre eksempler på tider, steder og situationer gennem Europas historie, hvor censuren har hersket i udstrakt grad. Hvorfor gjorde den det? Og hvad kunne der ske, hvis folk ikke rettede sig efter censuren?
2. Giv konkrete eksempler på, hvad trykke- og ytringsfriheden havde af betydning for både magthavere og almindelige borgere i og omkring oplysningstiden. Hvilken rolle spillede trykkefriheden for udviklingen af demokratiet?

Planlæg en kampagne:

På jeres rejse er I stødt på flere ting, som har undret jer i forhold til det samfund, I lever i. I vil gerne begynde en samfundsdebat for at gøre andre opmærksom på en problemstilling og for at påvirke beslutningstagere, til at gøre noget ved problemet. Men hvordan er det nu, man gør det? Bliv enige om en samfundsmæssig problemstilling. Det kan være mangel på aktivitetsmuligheder i jeres lokalområde. På nedslidte skole- og idrætsfaciliteter, på muligheder for at blive hørt i lokalpolitik osv. Planlæg en kampagne og få jeres budskab spredt bedst og mest muligt. Bliv fx inspireret til hvordan, via disse link:

http://www.emu.dk/gym/fag/de/fagomraader/totaldesign/kamp_gd.html

<http://viden.jp.dk/undervisning/sites/danskereikrig/undervisning/8-10klasseogungdomsuddannelser/undervisningsforloeb/default.asp?cid=151123>

Quiz

Marker hvilke udsagn, der er rigtige

1. Johan Frederik Struensee var med til at sørge for, at der blev indført forbud mod at anvende tortur, afskaffelse af censur og trykkefrihed?
2. Trykkefriheden skabte hurtigt en række organiserede partier?
3. Kronprins Frederik (Frederik d. VI) syntes, at pressefriheden skulle indskrænkes?

N. F. S. Grundtvig

N. F. S. Grundtvig

(1783 – 1872)

Beskrivelse:

”Er lyset for de lærde blot til ret og galt at stave? Nej, himlen under flere godt, og lys er himlens gave....” (Uddrag: ”Er lyset for de lærde blot” N.F.S. Grundtvig, 1839)

Der er skrevet og fortalt uendeligt meget om Nikolai Frederik Severin Grundtvig. Og han var selv en yderst produktiv forfatter. Grundtvig var bl.a. teolog og salmeforfatter og afgørende for dannelsen af højskole- og friskolebevægelsen i Danmark. Oplysning og frihed til folket var centrale temaer for Grundtvig, hvilket han kæmpede for gennem hele sit politiske virke. Til at begynde med, var han dog hverken stemmeberettiget eller valgbar, da han ikke ejede ejendomme. Omkring 1835 var valgretten stadig ikke fri og almindelig for alle. Grundtvig agiterede ivrigt for at gøre op med ”den sorte skole” og ønskede at skabe en skole for folket, ”en skole for livet.” Han var som medlem af rigsforsamlingen med til at give Danmark Grundloven og spiller derfor en vigtig rolle i dansk historie og politik. Læs mere i Demokratikanoen, kap. 16.

Opgaver og roller:

I er virkelig kommet langt på rejsen og nærmer jer tiden for et mere moderne demokrati. Men for at kunne begribe betydningen af dette, i forhold til det demokrati vi har nu, må I stoppe op og dykke ned i teksterne. Research er vejen frem...

Research:

1. Med udgangspunkt i kap. 16 og 19 i Demokratikanoen, skal I skriftligt give eksempler på forskelle og ligheder mellem N.F. S. Grundtvig og geniet John Stuart Mills politiske og filosofiske synspunkter. Og de to herrers betydning for demokratiets historie.

Roller:

2. I kan vælge mellem flg. politiske overskrifter og forfatte en tale (max 3 minutters varighed). Talen skal senere holdes for resten af klassen, som må kommentere på den.
Overskrifter:

Fri religion

Frit valg af skole

Afskaffelse af værnepligt

Afskaffelse af slaveri og børnearbejde

Det repræsentative demokrati eller det direkte demokrati

I kan selv bestemme, om I vil være for eller imod, men der stilles krav om at kunne argumentere for synspunkter og holdninger.

Quiz

Marker hvilke udsagn, der er rigtige

Personlig frihed betød ikke så meget for Grundtvig, som talte for at indskrænke valgretten?

Grundtvig var imod enevælde?

Alexis de Tocqueville syntes fattige skulle have ret til socialhjælp?

De rådgivende stænderforsamlinger

De rådgivende stænderforsamlinger

(1835 – 1848)

Beskrivelse:

Der havde været revolution og politisk uro i Frankrig i 1830. Uroen smittede af på resten af Europa, hvis magthavere ønskede mere ro. Danmark var stadig et enevælde, men situationen i Frankrig betød en interesse i at give folket mere indflydelse for at sikre fred. Også i resten af Europa var det tendensen, at borgerne blev givet en form for magt i samfundet.

I Danmark skete det efter preussisk forbillede. De rådgivende danske stænderforsamlinger blev oprettet 28. maj 1831 og 15. maj 1834. De var rådgivende for kongemagten og havde

ikke selv mandat til at udskrive love, men de var et vigtigt skridt på vej til udviklingen af et demokrati og til begyndelsen af en helt ny styreform. Læs mere i Demokratikanoen, kap. 17.

Opgave og roller:

1. Find først ud af, hvem der kunne være med i disse stænderforsamlinger.
2. Beskriv kort stænderforsamlingernes opgave og deres betydning for den politiske udvikling i Danmark.
3. Bliv klogere på julirevolutionen i Frankrig i 1830. Hvad handlede den om? Lav en PowerPoint præsentation, som på enkel og letforståelig måde fortæller om revolutionen.

Quiz

Marker hvilke udsagn, der er rigtige

1. Debatterne i stænderforsamlingerne foregik i fuld offentlighed, så folket kunne følge med?
2. De danske stænderforsamlinger var faktisk indflydelsesrige og banede vejen til afskaffelse af enevælden i Danmark?
3. De rådgivende stænderforsamlinger bestod af borgere fra alle sociale lag i samfundet?

Grundloven

Grundloven

(1848 - 1849)

Beskrivelse:

"Danmarks Riges Grundlov, af 5. Juni 1849." Dagen fejres i Danmark, fordi danskerne den dag fik den første demokratiske grundlov. Den markeres ved grundlovsmøder, hvor bl.a. politikere tager rundt i riget og holder grundlovstaler. Den kaldes "Grundlovsdag". Dannebrog sendes til top, vi synger og husker hinanden på, at vi har en lov, som står over alle andre love, og som derfor er "grunden," hvorpå nye love skal bygges. Grundloven blev nedskrevet i en stor tyk og smukt dekoreret bog, som ligger i et glasmontre på Christiansborg. Læs mere i Demokratikanoen, kap. 20.

Opgaver og roller:

Danmark er ikke det eneste land i verden, som kan fejre en grundlovsdag eller en forfatningsdag.

1. Undersøg andre landes grundlove/forfatninger. Vælg 2-3 af dem ud og sæt lup på dele af teksten. Kan I finde ligheder og forskelle? Hvilke? Og hvad fortæller det om udviklingen af demokratiet i verden? Har vi lånt og hugget gode ideer af hinanden i forhold til ordlyden i grundlove og forfatninger? Giv eksempler.

2. Forestil jer dette scenarie:

” Frederik d. 7. Kongen af Danmark, bøjede sig over det fint udsmykkede bord. Det var den 5. Juni 1849. Kongen tog pennen op af blækhuset, lod den dryppe af og skulle netop til at sætte sin underskrift på Danmarks første grundlov, da der hørtes bulder og råb på trappen. Døren til salen blev brudt op og til forsamlingens store forskrækkelse, strømmede adelsfolk, godsejere, kirkens øverste mænd og en bevæbnet milits ind i rummet.

-Vi erklærer hermed Danmark i undtagelsestilstand, råbte en arrig rødmosset godsejer fra Silkeborg. Vi ønsker at bevare vores monarki, som det er. Vi kræver vores magt og ønsker ikke Slesvig indlemmet i vort danske rige. Til helvede med Grundloven...”

Hvordan mon det var gået demokratiet i Danmark, hvis dette havde været virkeligheden? Skriv en kort novelle, hvor I forestiller jer at være et ungt menneske i et land uden demokrati og grundlovsikrede rettigheder. Beskriv hvordan livet vil være uden at kunne ytre sig frit, vælge frit og leve frit.

Quiz

Marker hvilke udsagn, der er rigtige

1. Grundlovens styrke er, at den ikke er blevet ændret siden 1849?
2. Grundloven er en række frihedsrettigheder?
3. Med Grundloven i 1849 kunne nu også kvinder stemme?

Bevægelser

Bevægelser

(ca. 1830 – 1930)

Beskrivelse:

Det er kendetegnende for denne periode, at folk finder sammen i bevægelser. Det skyldes en kombination af mange ting. Industrialisering og urbanisering, generel udvikling af skole- og uddannelsesområdet, større fokus på individet osv.

Med flere rettigheder og større frihed fulgte bedre muligheder og måske også større lyst til at være med i samfunds- og åndslivet. I de følgende kapitler i Demokratikanoen beskrives fem bevægelser, som hver for sig kom til at sætte et markant præg på udviklingen af det danske og europæiske samfund. Fælles for bevægelserne er nemlig, at de er udtryk for de nye ideer og tanker, som gennemstrømmede Europa. De satte gang i udviklingen af samfundene og i demokratiske processer, men startede også nye uoverensstemmelser og kampe. Med mere frihed og ret til at vælge, fulgte også et større ansvar. Læs mere i Demokratikanoen, kap. 21-

Opgaver og roller:

Få styr på bevægelsen og skab overblik:

Lav jeres eget digitale skema, som eksemplet herunder, og udfyld med information og viden, som I samler på nettet og i Demokratikanoen. I kan evt. udvide skemaet med plads til fotos, links til artikler og andet relevant stof, som giver et godt og hurtigt overblik.

	Den nationalliberale bevægelse	Bonde- og højskolebevægelsen	Arbejderbevægelsen	Den kulturradikale bevægelse	Kvindebevægelsen
Tid					
Beskrivelse					
Vigtige personer					
Historier					

Roller:

Kvindebevægelsen er i denne sammenhæng ganske særlig og adskiller sig fra de andre bevægelser ved udelukkende at handle om et køn. Kvinder må mange steder i verden stadig kæmpe for at kunne tage del i de samme ting som mændene. Hvorvidt, der er opnået fuld ligestilling mellem kønnene i Danmark og i andre europæiske lande, kan i høj grad diskuteres.

Med inspiration i disse links herunder, skal I lave en *modbevægelse* under mottoet:

”Kvinde, kend din plads”

Se fx: <http://www.youtube.com/watch?v=XQzf8lHuYPo&feature=related>

<http://www.youtube.com/watch?v=IYQhRCs9IHM&feature=related>

Brug gerne humor og satire til at komme ud med jeres budskab. Planlæg en happening, som kan demonstrere jeres holdninger.

PS: Denne aktivitet kan laves af hele klassen samlet.

Quiz

Marker hvilke udsagn, der er rigtige

1. Grundtvigianerne mente, modsat de nationalliberale, at friheden kunne sikres af folket selv og ikke af staten?
2. Der blev oprettet mange højskoler efter nederlaget til tyskerne i 1864 og de fleste med grundlag i Grundtvigs tanker?
3. Den første fagforening i Danmark blev oprettet d. 1. september 1898?
4. De strejkende arbejdere tabte slaget på Fælled den 5. maj 1872, men arbejderbevægelsen blev alligevel stærkere og stærkere i tiden derefter?
5. Forfatteren Georg Brandes var aldeles tilfreds med demokratiet og kaldte sig selv for den store demokrat?

Systemskiftet

Systemskiftet

1901

Beskrivelse:

I slutningen af 1800-tallet foregik der i mange år en såkaldt forfatningskamp i Danmark. Partiet Venstre var blevet dannet, mest i protest mod Højre, godsejere og embedsmandsvældet, som ikke ønskede parlamentarisme. Og for hvem, det i 1866 var lykkedes at indsnævre Grundloven. Venstre kæmpede for det parlamentariske princip. Kongen havde dengang magt til at udnævne den siddende regering, og han udnævnte hele tiden højreregeringer, uanset om den havde flertal i folketinget eller ej. Venstre havde flertallet, men ikke regeringsmagten og det kom til mange genstridige konflikter mellem Højre og Venstre. Med systemskiftet i 1901 blæste helt nye vinde dog ind over Danmark. Læs mere i Demokratikanoen, kap. 26.

Opgaver og roller:

Ords kvalder:

1. **"Pacifisme, forfatningskamp, parlamentarisk princip, progressive, provisoriske love, koalition"** Hvad betyder disse ord/begreber? Sæt dem i et skema og giv en kort forklaring til hvert ord.
2. Læs teksten nederst på side 65 i Demokratikanoen. "Viggo Hørup's tale i Højby på Fyn" Oversæt teksten til moderne dansk. Lav derefter en fortolkning af teksten.

Sofavælger, eller hvad vælger du?

Forfatningskampen handlede naturligvis om politiske holdninger, men var også en magtkamp mellem mænd og partier. Der var stor forskel på Venstre og Højre-politik, og derfor var det også politisk og samfundsmæssigt afgørende, hvem der fik regeringsmagten. Diskuter, om det

i dag er let eller svært at adskille de politiske partier fra hinanden? Og hvilken rolle det spiller, om vi bruger vores stemmeret ved valgene eller ej?

Hvis vi alle var "sofavælgere", så kan vi jo lige så godt skyde til måls efter vores politikere. Den, der rammes flest gange, er valgt. Vælg et partimedlem fra hvert parti i folketinget, skriv deres navn på hver deres papstykke, eller tegn et portræt af dem. I må hver have 5 elastikbånd. I kan skiftes til at affyre et elastikbånd. Hvem bliver statsminister? Hvem bliver vicestatsminister?

Se hvem der sidder i folketinget og meget andet her:

http://www.ft.dk/Folketinget/Oplysningen/FAQ/Partierne_PARTI.aspx

Hvad vil det betyde for demokratiet, hvis det var sådan valget foregik?

Quiz

Marker hvilke udsagn, der er rigtige

1. Systemskiftet førte til en helt ny form for politik i Danmark og betød også noget for kunsten og kulturen?
2. Venstre blev et parti for både bønder og for de progressive i byerne?
3. Venstre blev et parti for bønder og godsejere?

Europarådet og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Europarådet og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

(1949 – 1950)

Beskrivelse:

Europarådet blev oprettet i 1949. Det er fire år efter afslutningen på 2. Verdenskrig, som ikke alene havde kostet mange menneskeliv og ødelagte byer, men også kostet samarbejdspartnere, venskaber og tillidsforhold. Der var et enormt behov for at etablere nye sammenhænge og relationer mellem folk og lande. Sårene skulle slikkes, men mange ønskede samtidig at komme videre og langt væk fra krigens mørke. Europa skulle rejse sig og demokratiet sikres. Europarådets første og primære opgave var derfor at skabe mulighed for et samarbejde om demokratiet mellem de enkelte lande, med respekt for de enkelte landes tradition og historie. Den europæiske menneskerettighedskonvention var en del af dette arbejde. Læs mere i Demokratikanoen, kap. 31.

Opgaver og roller:

I er nu en moderne nyhedsredaktion og skal lave et nyhedsindslag på TV om Europarådet (Council of Europe). Det skal handle om "Human Rights" eller "Democracy". Tjek linket herunder og kig fx under "Topics". Siden er på engelsk. <http://www.coe.int/>.

NB! I kan også finde relevante netsider på dansk, som kan hjælpe jer.

Inden I går videre med opgaven, kan I lade jer inspirere af dette program, som på 20 min. giver en underholdende lektion i, hvordan man kan lave nyheder:

<http://emusamfundsfag.blogspot.dk/2012/01/den-perfekte-nyhedsudsendelse-sadan.html>

Quiz

Marker hvilke udsagn, der er rigtige

1. Danmark tiltrådte aldrig Den Europæiske Menneskerettighedskonvention?
2. Til menneskerettighedskonventionen blev der knyttet to institutioner: Borgerrettighedskommissionen og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol?
3. Europarådet holder til i Frankrig?

Europatraktaterne

Europatraktaterne

(1957 – 2007)

Beskrivelse:

Oprettelsen af Europarådet var udtryk for ønsket om et europæisk fællesskab og samarbejde, herunder at sikre freden i Europa. Rådet var et vigtigt skridt på vejen til et mere forpligtende europæisk fællesskab. EF blev en realitet i 1957, kaldet Romtraktaten. Siden fulgte flere traktater, hvis formål det var at styrke samhandel, kommunikation og formulere en lang række aftaler mellem landene i Europa. Europa skulle stå stærkere økonomisk og politisk, ikke mindst i forhold til USA og landene i Østen. EF udviklede sig og Den Europæiske Union, EU, blev oprettet med Maastricht-traktaten i 1992. Visse lande i Europa stadig står uden for EU, blandt andet Norge, og spørgsmål om demokrati og medborgerskab er stadig højaktuelle. Er vi med EU kommet nærmere et eksemplarisk og fuldendt demokrati? Eller vil demokratiet, som vi kender det i dag, antage helt nye former? Læs mere i Demokratikanoen, kap. 35.

Opgaver og roller:

Evaluering:

Med udgangspunkt i dokumentaren "Ung i Demokratiet" og i den viden og erfaring I nu har

om demokrati, skal I eksperimentere med to medieopgaver, inden I kan afslutte jeres rejse. Både de trykte og de elektroniske medier er vigtige for demokratiet, men kan de også være en hindring?

- **Interview:** Forbered et interview med en politiker, fx en lokalpolitiker. Lad jer inspirere af ordene; *demokrati, medbestemmelse, rettigheder, pligter, frihed, valgret, stemmeret, indfødsret, love*. Hvad kunne I godt tænke jer at spørge en politiker om? Formuler 4 – 5 klare spørgsmål. Gå på nettet, tjek kommunens hjemmeside og find en politiker i jeres område, som I vil skrive eller ringe til.
HUSK, at præsentere jer og fortæl, hvor I kommer fra, og årsagen til jeres henvendelse. På baggrund af interviewet, skriver I en artikel til en avis. Bliv klogere på avisens genre, skriveteknik m.v. her:
<http://www.avisnet.dk/AvisNET/application.do?command=getDocument&documentId=35B7C617E7BBFC1CC12570A00049EFFC>

Opgaven kan også løses ved at lave interview med eks-politiker eller en, som er meget politisk aktiv. I kan bruge mobiltelefoner eller videokameraer. Det vigtige er, at I kan vise produktionen til resten af klassen.

- **Lav voxpop:** Forbered voxpop med andre unge. Det kan være unge på jeres skole, i ungdomsklubben, venner, i idrætsforeningen eller lign.
En voxpop er en række spørgsmål, som stilles til forskellige personer for at give et hurtigt fingerpeg om, hvad folk synes og mener om en sag. Personerne stilles de samme spørgsmål. Og der liggess op til korte svar.
Snak om, hvad I gerne vil høre unges holdning til. Det kan handle om forhold i jeres lokalområde, eller nationale forhold, EU eller verden.
Formuler ca. 4 spørgsmål. Optag voxpop på mobiltelefon eller videokamera. Klip dem sammen, så det bliver til en lille film, som kan vises til resten af klassen.

Quiz

Marker hvilke udsagn, der er rigtige

1. Samarbejdet i EU skal bygge på "europæiske værdier" og udgøre grundlaget for en europæisk fællesskabsfølelse?
2. Man kan ikke være et europæisk land, hvis man ikke er medlem af EU?
3. Det diskuteres, om EU er en gevinst for demokratiet eller ej?

"Ung i Demokratiet"

Arbejdsspørgsmål til dokumentaren

Varighed:

Kort beskrivelse:

I filmen præsenteres fem unge, som på hver deres måde er aktive og deltagende i demokratiet. Ikke fordi nogen har tvunget dem til det, men simpelthen fordi de ikke kan lade være. Da filmen skulle laves, var der netop udskrevet valg i Danmark. I filmen følger vi tre unge danske politisk aktive, Nikolai (KU), Camilla (DSU) og Carl (SFU), og deres kamp for at vinde valget.

I Oslo bor Ingebrikt, som både er studerende, aktiv i KrFU og i den internationale ungdomsorganisation, Changemakers. Lidt uden for Helsingborg bor Sophie. Hun går i 9. kl. Men når hun ikke er i skole, holder hun bl.a. til i Dunkers Kulturhus i Helsingborg, hvor hun sammen med de andre "Kulturpiloter" arrangerer events, udstillinger og koncerter for og med andre unge. Filmen indeholder desuden en række voxpops med unge om demokrati, medindflydelse og valgretsaldere.

Dokumentaren behandler overordnet fire temaer/spørgsmål:

1. "Hvad er demokrati?"
2. "Hvordan inddrages unge i demokratiet, og hvordan kan de inddrages?"
3. "Hvad med demokratiet i andre dele af verden?"
4. "Ønsker for demokratiet i fremtiden?"

Arbejdsform

Se først hele dokumentaren igennem for at danne jer et overblik over indholdet. Læs spørgsmålene og gå filmen langsomt igennem igen for at finde svar og information. Svar på spørgsmålene og løs opgaverne.

I kan arbejde med opgaverne alene, eller i mindre grupper.

For at løse opgaverne, skal I bruge en computer med netadgang.

1. del: "Hvad er demokrati?"

- Hvad siger de unge i filmen om demokrati? Giv eksempler. (skriv dem ned, og/eller diskuter det i grupper)
- Prøv at definere demokrati med egne ord, så I virkelig kan forstå, hvad det er for jer. (Lav noter)
- Hvordan står det til med demokratiet i andre lande i verden? Giv eksempler på steder/lande, som har, eller som ikke har demokrati. Find evt. helt konkrete historier fra avisernes udlandsstof.
- Bagefter beskriver I kort, hvad demokrati betyder for jer.
- Gå sammen to og to og sæt jer over for hinanden. Brug ca. 5 min. på at forklare hinanden hvad demokrati er, og hvilken betydning demokrati har for jer. (I kan evt. bytte partnere undervejs)

2. del: "Har du medindflydelse?"

- Oplever de unge i filmen, at de har medindflydelse, og at de inddrages i demokratiet? Uddyb og begrund svaret.
- Giv eksempler på, hvordan de unge i filmen gør brug af deres demokratiske rettigheder og pligter, herunder deres ytringsfrihed. Hvordan kunne I tænke jer at gøre opmærksom på jeres holdninger? Noter jeres svar.
- Direkte demokrati eller repræsentativt demokrati? Hvad mener de unge i filmen om det? Og hvad mener I? Begrund jeres svar.
- Sofavælgere....Hvad er det for nogen? Hvad siger Camilla om emnet sofavælgere?
- Sammenlign systemskiftet i 1901 med valget i Danmark, 2011. Er der ligheder/forskelle. Hvilke?

3. del: "Valgretsalden"

Fælles i klassen

- Hør, hvad de unge i filmen mener om valgretsalden og forbered så en paneldebat i klassen på baggrund af tre forslag:
  - a) Valgretsalden skal være 18 år og ens for alle unge i EU.
  - b) Valgretsalden skal være 18 år for unge i Danmark.
  - c) Valgretsalden skal være 16 år for alle unge i Danmark.
  - d) Valgretsalden skal være 20 år for alle unge i Danmark

Klassen deles i fire grupper, som hver især skal støtte et af de fire forslag. Vælg en elev fra hver gruppe, som skal stå for at argumentere for et af forslagene. Resten af klassen skal debattere forslagene og må komme med deres kommentarer til oplæggene. Underviseren er ordstyrer.

Undervisningsvejledning

Kære underviser

www.ungeidemokrati.com er en webside med et interaktivt indhold om unge i demokratiet og om demokratiets historie i Danmark og i Europa. Det består af en kortere dokumentar, samt en webquest.

"Hvad er demokrati? Hvordan inddrages unge konkret i demokratiet? Og er det vigtigt, at unge deltager i demokratiet?" Først kan spørgsmålene synes enkle, men bag dem ligger en lang historie, som for unge kan synes indviklet og måske lidt kedelig. Historien om demokratiet er dog langt fra nogen tørvetriller. Den er fyldt med vold, mord, magtbegær og undertrykkelse, helte og skurke, krig og kærlighed. Lige hvad der skal til for at skabe et virkeligt drama. Det er historien om folkets vilje og vej til at kunne forstå sig selv som medborger, med rettigheder og pligter i et demokratisk samfund.

Hensigten med dette materiale er primært at give unge viden om demokratiets historie, og vise forskellige veje til at kunne deltage i demokratiet på deres egne præmisser. De unge brugere skal selv tage aktivt del i læringen, og vil være undersøgende, eksperimenterende og

legende i arbejdet med at begribe demokrati og deres egen rolle i demokratiet.

Materialet kan anvendes i 8. – 10. kl. og ved ungdomsuddannelserne og er særligt tilrettelagt for fagene historie, samfundsfag og dansk. Det kan desuden anvendes tværfagligt i emne/temauger og projektorienteret, med inddragelse af norsk, svensk og engelsk.

God fornøjelse

Indhold:

Websiden indeholder en kortere dokumentar med og om unge i demokratiet samt en webquest i demokratiets historie, med tidslinje, opgaver, aktiviteter og quizzer.

Eleverne inviteres med på en guidet rejse i demokratiets historie. Rejsen indledes af en dokumentar, som på en virkelighedsnær og humoristisk måde giver et nutidsbillede af unge i demokratiet. Herefter sendes eleverne på en webquest, tilbage i tiden, for at lede efter historien og grundlaget for det moderne demokrati. Når de vender ”hjem” igen, kan de bruge deres nye viden og erfaring til at reflektere over demokratiet i forhold til deres eget liv. På den måde er hele programmet bygget over konstruktionen; **Hjem – Ude – Hjem**, som det kendes fra Robinsonader.

Hvert undervisningsforløb bør afsluttes med en opsamling, hvor spørgsmål afklares, og hvor man som underviser får en fornemmelse af, hvor langt eleverne er kommet i webquesten. Det er nødvendigt i forhold til de opgaver, som kræver, at hele klassen samles.

Dokumentaren ”Unge i Demokrati”:

Varighed:

I menufeltet **”Dokumentar”** findes en kort beskrivelse af filmen, samt opgaver til filmen.

Webquest: ”Om demokratiets historie i Danmark og Europa”:

Webquesten er kendetegnet ved, at eleverne arbejder selvstændigt, eksperimenterende og undersøgende, bl.a. ved at skulle leve sig ind i roller og i andre tider/epoker. Den tager udgangspunkt i og forholder sig konkret til Undervisningsministeriets ”Demokratikanon” ved at dykke ned i udvalgte kapitler/emner, som eleverne skal arbejde særligt med. Det anbefales, at eleverne også får læst de øvrige kapitler i bogen, eller på anden vis beskæftiger sig med emnerne. Det vil fremme overblik og indblik i den historiske dimension.

Webquesten består af flg. dele:

- **Tidslinje:**

De **røde** markeringer henviser til opgavesider i webquesten. De **blå** markeringer

henviser til øvrige kapitler i Demokratikanoen.

- **Opgaver og roller:**

Indeholder en kort beskrivelse af emnet, beskrivelse af opgaven og beskrivelse af arbejdsmetode og div. links.

- **Quizzer:**

Quizen skal ses som en slags opsamling på faktuel viden og sikre en vis forståelse for det læste. Eleverne skal markere hvilke udsagn/svar, der er rigtige. Der kan godt være flere rigtige udsagn i hver quiz.

Hvorfor undervise i demokrati?

"Verden er af lave...". Hvis vi skal tage avisernes og nyhedsudsendelsernes overskrifter for pålydende, så kan verden være et farligt og kompliceret sted at opholde sig. Mediernes rolle som videndelere og meningsdannere er væsentlig, også for unge i deres bestræbelser på at være aktive og deltagende medborgere. De skulle gerne bevare modet og lysten til at deltage i samfundslivet og fortsat være med til at udvikle demokratiet. Samtidig med den stadigt voksende strøm af nyheder, vokser også behovet for redskaber til at kunne begribe den verden, vi lever i og er en del af. Undervisning i demokrati ved dette materiale giver indsigt i historiske og samfundsmæssige sammenhænge og problemstillinger, men også indsigt i egne handlemuligheder.

For at fremme forståelse og indsigt i demokrati, er det vigtigt, at undervisningens indhold retter sig direkte til målgruppen og er i øjenhøjde med målgruppen. Derfor er dette materiale produceret med fokus på de unge selv, deres holdninger og syn på demokrati, og på deres måder at være aktive i demokratiet. Det er et materiale for, med og af unge borgere i Europa.

Formålet med undervisningen i historie i skolen, uddrag:

- At udvikle elevernes kronologiske overblik og styrke deres viden og forståelse af historiske sammenhænge.
- At give eleverne indsigt i, hvordan de selv, deres livsvilkår og samfund er historieskabte, og give dem forudsætninger for at forstå deres samtid og reflektere over deres handlemuligheder..

Alt om historie på emu.dk:

<http://www.emu.dk/sem/fag/his/uvm/faellesmaal/index.html>

Fælles Mål, historie, faghæfte 4:

<http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Historie>

Formålet med undervisningen i samfundsfag i skolen, uddrag:

- At eleverne opnår viden om samfundet og dets historiske forandringer. Undervisningen skal forberede eleverne til aktiv deltagelse i et demokratisk samfund, jf. folkeskolelovens

formålsbestemmelse.

- At eleverne kender og i praksis respekterer samfundets demokratiske spilleregler og grundværdier.

Om samfundsfag på emu.dk:

<http://www.emu.dk/gym/fag/sa/>

<http://www.emu.dk/gsk/fag/sam/uvm/nyemaal.html>

Krav til udstyr:

I skal bruge:

- Computere med netadgang. Gerne bærbare pc'er
- Mobiltelefoner med kamera/videokamera
- Evt. iPads

Tekniske krav:

Der er ikke specifikke tekniske krav, så længe I har adgang til opdaterede computere. Er der programmer, som I mangler, vil der typisk dukke en brugerinformation op på skærmen. Følg den, eller få fat på jeres it-supporter.

Quizzer facitliste:

1. 2

2. 2 + 3

3. 2

4. 3

5. 3

6. 3

7. 1 + 3

8. 2

9. 2

10. 2

11. 1 + 2 + 4

12. 1 + 2

13. 3

14. 1+3